

Spøk til side: Her er virkelig et vell av kunnskap, forbilledlig ryddig og systematisk ordnet. Skriftstørrelsen er naturligvis temmelig liten for å få med så mye, men ikke mer enn hva som er akseptabelt. Jeg har lest nøye på emner jeg har klare meninger om eller tror meg særlig kvalifisert i, uten å finne noe å klage på. Tvert imot er boken etter min mening preget av tvers igjennom sunt klinisk skjønn, samtidig som den er oppdatert på de siste vitenskapelige nyvinningene. Med andre ord: Britisk medisin på sitt beste.

To innledende kapitler bærer overskriftene *Thinking about medicine* og *Epidemiology*. Disse er høyst leseverdige – på mange måter små perler. Men man kan spørre seg om de har fått sin rette plassering i det som ellers til de grader er bygd opp som oppslagsbok. På de travle vaktene verdsetter man å kunne slå opp og finne det man søker – kort og konsist. Men det er ikke da man fordyper seg i medisinsk filosofi – skrevet med så små typer at det så vidt går å lese. Disse avsnittene kunne heller vært gitt ut for seg selv. Da kunne man lest på sengen, og så ville oppslagsboken til å ha i frakkelommen blitt litt lettere også.

Torgeir Bruun Wyller

Geriatrisk avdeling
Ullevål universitetssykehus

Helten

Paul Carson

Siste oppdrag

345 s. Oslo: Kolle forlag, 2004. Pris NOK 298
ISBN 82-463-0022-9

Paul Carson er en irsk barnelege som har stor suksess som krimforfatter. Ifølge forfatterpresentasjonen skal han også ha skrevet flere vitenskapelige og populærmedisinske artikler, men en kjapp sjekk i PubMed avslører at den faglige produksjonen er

begrenset til et par stykker. Men som krimforfatter har Carson avgjort fått det til. *Siste oppdrag* er hans tredje kriminalroman. Den første (*Skalpell*, 1997) toppet bestselgerlistene i Irland i flere måneder. Samtlige bøker er oversatt til en rekke språk.

Hovedpersonen og helten i *Siste oppdrag* er – i likhet med forfatteren selv – irsk lege. Jack Hunt er topputdannet kardiolog, med CV i særklasse og imponerende publikasjonsliste i en alder av 39 år. Han er idealist og rendyrket forsker, en kardiologiens

Dr. Stockman som med urokkelig overbevisning står på barrkadene og heller går til grunne med familien på slep enn å fire på sine høyverdige idealer og prinsipper. Jack Hunt lar seg ikke påvirke – langt mindre bestikke – av sleske sykehusbyråkrater, korrupte kolleger og forbryterske legemiddelgiganter. Som seg hør og bør har han en vakker, oppofrende og hjemmeværende kone og en åtte år gammel sønn med ideelle gener. Etter et omflakkende liv i Irland, England, Australia og USA har Hunt fått drømmejobben ved den prestisjetunge hjer-teavdelingen ved Chicago Carter Hospital. (Hvordan denne avdelingen har fått ry som internasjonalt ledende kardiologisenter er et mysterium når man blir introdusert for den lille staben av overleger – fire i alt – hvorav en er et sjuskete, alkoholisert nikotinvrak og en annen en spilleavhengig skurk med diverse havarerte ekteskap, utestående barnebidrag og spillegjeld til opp over ørene.) Når avdelingsoverlegen så blir skutt på sitt kontor, får Hunt en «once in a lifetime»-sjanse. Han blir professor og avdelingsoverlege og sjef ved verdens fremste kardiologisenter. Og han tar utfordringen på strak arm – kompromissløs og proppfull av planer. Her skal den rene forskningen prioriteres. Farmasøytisk industri blir umiddelbart bannlyst, ikke en kulepenn med firmalogo er tillatt. Men farer truer, og Jack Hunt blir en brikke i et livsfarlig spill. For midt oppi det hele skal den sveitsiske legemiddelgiganten Zemdon Pharmaceuticals lansere sitt nye vidundermiddel – Cyclint – pillen som skal overgå Viagra på salgsstatistikken og «reduere forekomsten av hjertesykdommer med 28 %». Chicago Carter Hospital er utvalgt som senter for verdenslanseringen. Zemdon presser på, men idealisten Jack Hunt lar seg ikke kjøpe. Her er alle ingrediensene i en thriller. Korrupsjon og svindel og manipulerede blodprøver. Hasardiøs biljakt og flukt i småfly i piskende snøstorm. Utpressing, torpedoer, kidnapping og mord.

Boken er en «page-turner». Skikkelig spennende. Selv om man aldri er i tvil om at Jack Hunt vil vinne og forbryterne få sin straff. Karakterene er klisjeer, men det fungerer i denne sjangeren. Som i en skikkelig spagettwestern er det greit at heltene er helter og skurkene skurker. Og at de ser sånn ut. Helten er høy og mørk, med rene ansiktstrekk og intense blå øyne. Småskurkene er shabby, med flakkende blick og uren hud. De store skurkene har dobbeltspente dresser, iskalde blick og snakker engelsk med tysk eller sørafrikansk aksent.

Stig Aspaas har oversatt. Stort sett er oversettelsen troverdig og grei – selv om det kan ha gått litt kjapt i svingene. (Man spiller baseball med en kulle, ikke med et baseballtre.) Men en medisinsk språkkonsulent burde forlaget ha spandert. Forfatteren er lege, og på originalspråket er fagterminolo-

gien korrekt. På norsk, derimot, skjærer det seg av og til fullstendig, med konstruerte termer og (ufrivillig) komisk språkbruk. Sykehuset har en «hjertestansavdeling» og kirurgene i akuttmottaker roper på «dreneringsslangere og crystalliodoppløsning». Kardiologene behandler med «antanginale» midler, beskriver EKG med «endring i mønster tre og AVF», utfører koronarangiografi med fremstilling av høyre og venstre «hovedstrøm» og avslutter med «angioplasti».

Verdt å lese? Ja da, liker man krim med mye action, kan Paul Carson anbefales. Men fortrinnsvis på originalspråket.

May Brit Lund

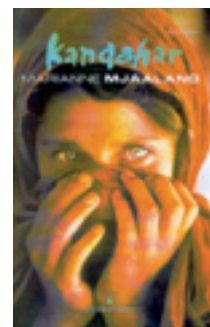
Lungemedisinsk avdeling
Rikshospitalet

Skarpslipt fortelling om seksuelle overgrep

Marianne Mjaaland

Kandahar

217 s. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 2004.
Pris NOK 329
ISBN 82-05-32745-9

Fortelleren i romanen *Kandahar*, skrevet av legen og forfatteren Marianne Mjaaland, er den norske anestesilegen Julie. Hun drar fra familien for å arbeide i et helse-team i Afghanistan under den sovjetiske okkupasjonen i 1980-årene. Julie

kjenner landet fra et opphold som barn i 1960-årene. Hennes familie tilhørte den gang en liten gruppe hjelpearbeidere. Erfaringene hun gjorde som 12-åring preger fortsatt livet hennes. Strategien har lenge vært å legge lokk på den vanskelige historien, hvilket strider mot den første læresetningen innen krigskirurgi: «Never close the wounds of war.» I Afghanistan møter Julie mennesker som deler hennes historie, og hun gjenopplever episodene som gav henne «såret mellom beina» – seksuelle overgrep fra de voksne i gruppen, men også barna imellom. Revisjonen av hennes historie blir en blodig affære.

Forfatteren nærmer seg emnet som en kirurg. Med skarpslipte litterære instrumenter dissekerer hun seg gjennom det sykelige vevet: Skammen, skyldfølelsen, angst, vanskelighetene med nærhet og Julies utagerende seksuelliv. Plottet driver handlingen frem til det punktet hvor kirurgen til slutt lokaliserer «tumor» i dypet av fortellingen. Materien forfatteren drenerer ut er illeluktende.